

4) поширення права податкової застави на майно платника податків, який створюється шляхом об'єднання інших платників податків, якщо один або більше з них мали грошові зобов'язання або податковий борг, забезпечений податковою заставою.

При цьому такі рішення можуть бути оскаржені в порядку та у строки, визначені ПК України для оскарження грошового зобов'язання, нарахованого контролюючим органом (п. 98.5 ст. 98 гл. 9 розд. II ПК України). Варто врахувати, що, згідно з п. 98.6 ст. 98 гл. 9 розд. II ПК України, проведення реорганізації з порушенням правил тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

Реорганізація платника податків не змінює строків погашення грошових зобов'язань або податкового боргу платниками податків, створеними в результаті такої реорганізації. При цьому, якщо платник податків, що реорганізовується, має суми надміру сплачених грошових зобов'язань, такі суми підлягають заліку в рахунок його непогашених грошових зобов'язань або податкового боргу за іншими податками. Зазначена сума розподіляється між бюджетами та державними цільовими фондами пропорційно загальним сумах грошового зобов'язання або податкового боргу такого платника податків.

Висновки. Аналізуючи вище викладене, можна вказати, що на даний час в Україні недостатньо розроблена методологічна основа управління процесами реорганізації на підприємстві, через яку не можливо сформулювати систему «правил» проведення реорганізації, її послідовність.

У зв'язку з економічними змінами в країні держава повинна активно приймати участь в процесі

реорганізації підприємств, проводити регулятивну політику для подальшого збереження життєдіяльності важливих підприємств на ринку та уникненню реформуванню економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бекетова О.Н. Исследование проблем реструктуризации предприятий: генезис и современное состояние / О.Н. Бекетова // Управление экономическими системами. – 2012. – № 7.
2. Бондар Н.М. Поняття та види реорганізації підприємств / Н.М. Бондар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.trn.ua/articles/2771>.
3. Воропаєва О.О. Реструктуризація підприємства як економічна категорія / О.О. Воропаєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.rusnauka.com / 31_ONBG_2009/Economics / 54584.doc.htm](http://www.rusnauka.com/31_ONBG_2009/Economics/54584.doc.htm).
4. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
5. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T365900.html.
6. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
7. Кашчєєва І. Сутність та цілі реорганізації підприємства / І. Кашчєєва // Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Інноваційні і правові засади розвитку економіки і підвищення добробуту в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stelmaschuk.info/archive-internet-conference/56-conferencia-29-12-2012.html>.
8. Петрищева А. Реорганізація підприємства: нюанси проведення та оподаткування / А. Петрищева // Експрес Аналіз. – 2012. – № 43-44.
9. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

УДК 336.143

Гнидюк І.В.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету*

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЗА ДОХОДАМИ

Стаття присвячена дослідженню механізму формування та виконання місцевих бюджетів за доходами на прикладі бюджету міста Вінниці. Для аналізу фінансових можливостей місцевого бюджету розглянуто ступінь його виконання за останні три роки. У статті проаналізовано елементи наповнення бюджету м. Вінниці.

Ключові слова: місцевий бюджет, доходи, виконання бюджету, місцевий податок, загальний фонд, спеціальний фонд.

Гнидюк И.В. АНАЛИЗ ФОРМИРОВАНИЯ И ИСПОЛНЕНИЯ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ ПО ДОХОДАМ

Статья посвящена исследованию механизма формирования и исполнения местных бюджетов по доходам на примере бюджета Винницы. Для анализа финансовых возможностей местного бюджета рассмотрено степень его выполнения за последние три года. В статье проанализированы элементы наполнения бюджета г. Винница.

Ключевые слова: местный бюджет, доходы, исполнение бюджета, местный налог, общий фонд, специальный фонд.

Hnydiuk I.V. ANALYSIS OF THE FORMATION AND EXECUTION OF LOCAL BUDGET REVENUES

The article investigates the mechanism of formation and execution of local budgets incomes on the example of Vinnitsa budget. To analyze the financial capacity of local government to consider the extent of its performance over the past three years. The article analyzes the content of the budget items of Vinnitsa.

Keywords: local budget revenues, budget execution, local tax, the general fund, special fund.

Постановка проблеми. Фінансовою базою органів місцевого самоврядування та важливим фактором регіонального розвитку є місцеві бюджети, наявність яких закріплює економічну самостійність місцевих органів самоврядування що передбачено Конституцією та Зако-

ном України «Про місцеве самоврядування в Україні», активізує господарську діяльність, дозволяє їм розвивати інфраструктуру на підвідомчій території, розширювати економічний потенціал регіону, виявляти і використовувати резерви фінансових ресурсів. У кінце-

вому підсумку все це розширює можливості місцевих органів влади у більш повному задоволенні потреб населення. Тому саме місцеві бюджети, як основна фінансова база органів місцевого самоврядування, є однією із двох складових бюджетної системи нашої держави. Забезпечення ефективності фінансової політики та економічного зростання регіонів значною мірою залежить від розв'язання проблем формування місцевих бюджетів і вдосконалення міжбюджетних відносин, що, в свою чергу, вимагає її наближення до головних принципів та засад функціонування систем міжбюджетних трансфертів у економічно розвинутих країнах, враховуючи при цьому національні, регіональні особливості та умови формування місцевих бюджетів.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. В Україні науковими дослідженнями з питань формування і використання коштів місцевих бюджетів займалися І. Адаменко, В. Грушко, О. Дроздовська, І. Запаріна, А. Кулай, І. Луніна, Ц. Огонь, К. Павлюк, С. Слухай та ін. Активно працюють у напрямі вивчення міжбюджетних відносин зарубіжні вчені, зокрема В. Аллан, Ш. Бланкарт, Б. Гурне, К. Кронваль, Г. Райт, Г. Холліс, А. Шах, А. Яругова. Проте, незважаючи на значну кількість публікацій з означеної проблематики, а також проведення реформ у бюджетній сфері, багато питань функціонування місцевих бюджетів залишаються невирішеними.

Метою статті є дослідження механізму формування та виконання місцевих бюджетів за доходами на прикладі бюджету м. Вінниці.

Основний матеріал. У розвинутій ринковій економіці бюджет міста являє собою один із головних фінансових документів територіальної громади, план утворення та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюють органи місцевого самоврядування протягом бюджетного року.

Міський бюджет м. Вінниці розробляється відповідно до положень Бюджетного кодексу України, показників міжбюджетних трансфертів, затверджених для міста Законом України про Державний бюджет України та рішенням обласної ради про обласний бюджет на відповідний рік, очікуваних надходжень доходів до бюджету відповідно до Податкового кодексу України, бюджетних запитів головних розпорядників коштів, на виконання заходів програми економічного і соціального розвитку міста та стратегії розвитку «Вінниця-2020» [5].

Основними завданнями міського бюджету є створення умов для сталого функціонування галузей, гарантований соціальний захист та розвиток соціально-культурної сфери, житлово-комунального господарства та міського транспорту в межах реальних фінансових можливостей.

Для аналізу фінансових можливостей бюджету м. Вінниці розглянемо ступінь виконання бюджету за 2010–2014 рр. (рис. 1).

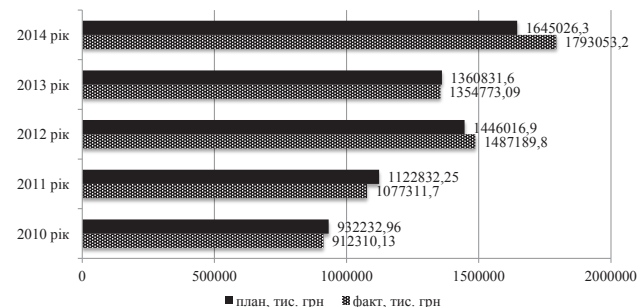

Рис. 1. Виконання бюджету м. Вінниці за доходами у 2010–2014 рр., тис. грн

За даними рисунка 1 видно, що планові і фактичні показники з кожним роком зростають. Доходи бюджету м. Вінниці в цілому з кожним роком зростали, але у 2013 році зменшилися порівняно з 2012 роком. Абсолютне виконання бюджету можна проаналізувати і у відносних показниках. Так, у 2010–2011 рр. спостерігається недовиконання бюджету за доходами. У 2010 році бюджет недовиконано на 2,1%, в порівнянні у 2011 році – на 4,1%. 2012 рік характеризується перевиконанням бюджету на 2,8%, у 2013 році спостерігається недовиконання плану лише на 0,5%, а у 2014 році спостерігається найбільше перевиконання плану, тобто на 9%. Перевиконання плану характеризується високим рівнем бюджетним прогнозуванням на місцевому рівні.

Існує велика кількість критеріїв згідно яких аналізуються доходи місцевих бюджетів. Проте доцільно перш за все проаналізувати рівень надходжень до місцевого бюджету м. Вінниці за критерієм способу зарахування, тобто надходження до загального та спеціального фондів. Структура зарахування доходів (в розрізі фондів) наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

Структура доходів бюджету м. Вінниці (в розрізі фондів), 2010–2014 рр.

Доходи	Роки									
	2010		2011		2012		2013		2014	
	Сума, млн. грн	%	Сума, млн. грн	%	Сума, млн. грн	%	Сума, млн. грн	%	Сума, млн. грн	%
загального фонду	778,8	85,4	924,7	85,9	1262,9	85	199,3	85,3	1269,5	70,8
спеціального фонду	133,5	14,6	152,5	14,1	224,3	15	1155,6	14,7	523,6	29,2

Таблиця 2

Структура доходів бюджету м. Вінниці, 2010–2014 рр.

Доходи	Роки									
	2010		2011		2012		2013		2014	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Податкові надходження	448,3	49,61	515,9	48,38	458,5	34,17	508,4	43,3	554,5	33,7
Неподаткові надходження	544,8	6,03	52,3	4,91	103,1	7,68	574,7	4,9	201,6	12,2
Доходи від операцій з капіталом	20,26	2,24	11,3	1,06	14,9	1,11	153,2	1,29	27,4	1,66
Цільові фонди	8,9	0,99	11,15	1,05	7,4	0,55	6,9	0,59	7,9	0,52
Офіційні трансферти	371,6	41,13	475,7	44,61	757,8	56,48	592,5	50,2	854,6	51,9
Всього доходів	903,5	100	1066,5	100	1341,8	100	1180,6	100	1644,8	100

У структурі доходів бюджету м. Вінниці у 2010–2014 роках спостерігалось переважання надходжень загального фонду всередньому 85%. За даними табл. 1 можемо спостерігати тенденцію поступового збільшення частки доходів зарахованих до спеціального фонду (у 2010 році даний показник становив 14,6%, проте вже у 2014 – 29,2% по відношенню до усіх доходів). Дане зростання зумовлене зарахуванням єдиного податку до спеціального фонду та зростання власних надходжень бюджетних установ.

Наступним критерієм аналізу доходів місцевих бюджетів є їх розмежування відповідно до бюджетної класифікації. Щодо структури доходів місцевих бюджетів, то можна стверджувати, що спостерігається збільшення частки офіційних трансфертів (табл. 2).

З таблиці видно, що найбільшу частку надходжень до бюджету становлять офіційні трансферти (51,9%) та податкові надходження (33,7), а найменшу цільові фонди (0,52%). Щодо доходів від операцій з капіталом то їх частка складає 1,66%, для порівняння у 2010 році – 2,24%, основною причиною такого скорочення доходів стало, зокрема, зменшення надходжень коштів від відчуження майна. Частка неподаткові надходження становлять 12,22% за 2014 рік, найбільшу складову у структурі неподаткових надходжень займають власні надходження бюджетних установ.

Офіційні трансферти включають невідплатні, безповоротні платежі, отримані від інших органів державного управління, недержавних джерел або міжнародних організацій. Офіційні трансферти можуть поступати:

- від органів державного управління;
- від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій;
- з іншої частини бюджету [6, с. 109-110].

Податкові надходження до бюджету становили найбільший відсоток структури усіх доходів, тому у таблиці 3 розглянуто динаміку податкових надходжень до бюджету м. Вінниці за 2012–2014 роки.

Аналізуючи таблицю 3, видно, що податкові надходження м. Вінниці мають тенденцію до збільшення протягом 2010–2014 років. В абсолютному вираженні збільшилися податкові надходження на

49822,04 тис. грн у 2013 році. Зі структури податкових надходжень мають прогресивний абсолютний приріст найбільше податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості у 2013 році на 20771,1 тис. грн, податок з доходів фізичних осіб у 2014 році на 22196,65 тис. грн. По платі за землю яка є третім за величиною джерелом власних і закріплених доходів бюджету (20,0 відсотки у загальному обсязі власних і закріплених доходів), надходження за 2014 рік склали 87894,601 тис. грн, що на 1574,601 тис. грн, або на 1,8 відсотки більше за показник уточненого плану звітного періоду. Порівняно з попереднім роком надходження збільшилися на 8553,257 тис. грн, або на 10,8 відсотки, що пояснюється запровадженням з 01.01.2014 року нової нормативної грошової оцінки землі.

У 2014 році Вінницька міська рада надала пільги по сплаті земельного податку 22 підприємствам, установам та організаціям міста на загальну суму 7443,912 тис. грн. Основною метою при наданні пільг було покращення фінансового стану цих підприємств, забезпечення стабільних умов діяльності для надання якісних послуг населенню [2]. Частка кожного з податків у загальній структурі податкових надходжень наведена на рисунку 2 на прикладі 2014 року.

Рис. 2. Питома вага показників в структурі податкових надходжень за 2014 рік бюджету м. Вінниці

Таблиця 3

Динаміка обсягу податкових надходжень до бюджету м. Вінниці за 2012–2014 рр.

Найменування показника	Роки			Відхилення	
				Абсолютне, тис. грн	
	2012	2013	2014	2014/2013	2014/2013
	тис. грн	тис. грн	тис. грн		
Податкові надходження	458566	508388,04	554538,52	49822,04	46150,48
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	299628,7	320399,8	337334,12	20771,1	16934,32
Податок з доходів фізичних осіб	298597,17	314729,6	336926,25	16132,43	22196,65
Податок на прибуток підприємств	1031,5	5670,28	407,86	4638,78	-5262,42
Податок на власність	8246,3	7381,7	5053,82	-864,6	-2327,88
Плата на землю	77162,7	79341,3	87894,6	2178,6	8553,3
Місцеві податки і збори	73023,3	100080,9	122857,9	27057,6	22777
Комунальний податок	-7,6	-1,25	0,156	6,35	1,406
Єдиний податок	66164,73	92477,3	114880,12	26312,57	22402,82

Таблиця 4

Питома вага ПДФО у структурі всіх доходів бюджету міста Вінниці, 2010–2014 рр., млн грн

Показник	Роки									
	2010		2011		2012		2013		2014	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
ПДФО	339,2	37,5	396,2	37,1	298,6	22	314,7	26,6	336,9	20,4
Всього доходів	903,5	100	1066,5	100	1341,8	100	1180,6	100	1644,8	100

По податку на доходи фізичних осіб (без врахування фіксованого податку на доходи фізичних осіб від зайняття підприємницькою діяльністю, нарахованого до 01 січня 2012 року), який залишається основним доходним джерелом у власних і закріплених доходах надходження за 2014 рік склали 336926,258 тис. грн, що на 3805,364 тис. грн, або на 1,1 відсотки більше уточненого плану 2014 року та на 22196,596 тис. грн, або на 7,1 відсотки більше проти фактичного показника 2013 року.

Збільшення надходжень пояснюється тим, що є ряд підприємств, які постійно забезпечують своєчасну виплату заробітної плати своїм працівникам, не допускають заборгованості, вишуковують можливості підвищення розміру заробітної плати, відповідно своєчасно розраховуються з бюджетом, наповнюючи його за рахунок податку на доходи фізичних осіб. Це:

– ТОВ «Барлінек», яке до місцевого бюджету з початку року сплатило 7620,9 тис. грн податку на доходи фізичних осіб (2013 р. – 4818,6 тис. грн);

– ПАТ «Вінницягаз» – відповідно 4065,2 тис. грн (2013 р. – 2415,5 тис. грн);

– ТОВ «Вінінтерактив» – відповідно 4627,5 тис. грн (2013 р. – 2825,3 тис. грн);

– ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика» – відповідно 22106,3 тис. грн (2013 р. – 20551,2 тис. грн).

По єдиному податку надходження становлять 114880,129 тис. грн, що на 1248,760 тис. грн, або на 1,1 відсотки більше від уточненого плану 2014 року.

План, доведений Міністерством фінансів України на 2014 рік, перевищено на 16663,029 тис. грн, або у 1,2 рази [4].

Проте основні доходи отримуються від оподаткування у джерела заробітної плати відповідно до принципу реєстрації певного підприємства. Доходи від податку на доходи фізичних осіб розподіляються між різним рівнем бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу.

У таблиці 4 зображено надходження ПДФО до бюджету м. Вінниці за нормативом ПДФО 50% зарахувань в бюджет міста – учасника медичної реформи.

По податку на доходи фізичних осіб (код 11010000) (без врахування фіксованого податку на доходи фізичних осіб від зайняття підприємницькою діяльністю, нарахованого до 01 січня 2012 року), який залишається основним доходним джерелом у власних і закріплених доходах (76,7 відсотків в загальній сумі), надходження за 2012 рік склали 298596,721 тис. грн, що на 6069,583 тис. грн, або на 2,1 відсотки більше уточненого плану на 2012 рік та на 95843,835 тис. грн, або на 24,3 відсотки менше, ніж за відповідний період 2011 року.

Зменшення надходжень порівняно з попереднім періодом минулого року пояснюється тим, що з 01.01.2012 року відповідно до змін, внесених до Бюджетного кодексу України Законом України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від 06.10.2011р. № 3828-VI, зменшено з 75 відсотків до 50 відсотків норматив зарахування податку на доходи фізичних осіб до бюджетів міст обласного значення пілотних регіонів, в яких проводиться реформування системи охорони здоров'я згідно з Законом України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві» від 07.07.2011 року № 3612-VI.

Згідно із Законом України Про Державний бюджет України на 2015 рік та зміни до законодавства України, спрямовані на реалізацію Програми Кабінету Міністрів України «Відновлення України»,

нормативи розмежування податку на доходи фізичних осіб для бюджетів міст обласного значення становить 60%, тому варто розглянути який вплив здійснила ця норма закону на надходження ПДФО до бюджету м. Вінниці.

Таблиця 5
Горизонтальне вирівнювання по податку на доходи фізичних осіб у м. Вінниці за I квартал 2015 року

Показник	ПДФО 60%, тис. грн.	ПДФО грн./на 1 жителя	Індекси податко-спроможності грн./на 1 жителя до середнього по Україні
м. Вінниця	377 722,7	1 015,1	1,261
Разом по бюджетах районів	505 971,9	459,5	-
Разом по бюджетах міст і районів	1 049 538,1	648,6	-
Зведений бюджет Вінницької області	1 049 538,1	648,6	-

По податку на доходи фізичних осіб, який є основним бюджетоутворюючим податком – (більше 52,0% загальних надходжень), надійшло до бюджету області за I квартал 2015 року 1049538,1 тис. грн, що складає 109,8 відсотків до показників, затверджених місцевими радами. Понад план надійшло 28,3 млн грн. Тому можна сказати, що внаслідок запровадження процесу децентралізації відбулися позитивні зміни, щодо наповнення місцевих бюджетів зокрема і бюджету м. Вінниці. Враховуючи, що податок на доходи фізичних осіб займає значну частину в доходах міського бюджету, зусилля щодо наповнення бюджету повинні бути зосереджені саме на цьому доходному джерелі. До факторів зростання надходжень до міського бюджету належить підвищення розміру заробітної плати. Стимулюючи цей процес, одночасно вирішується питання зростання доходів населення та збільшення суми сплати податку на доходи фізичних осіб до міського бюджету.

По платі за землю (код 13050000), яка є другим за величиною джерелом власних і закріплених доходів бюджету (19,8 відсотків у загальному обсязі власних і закріплених доходів).

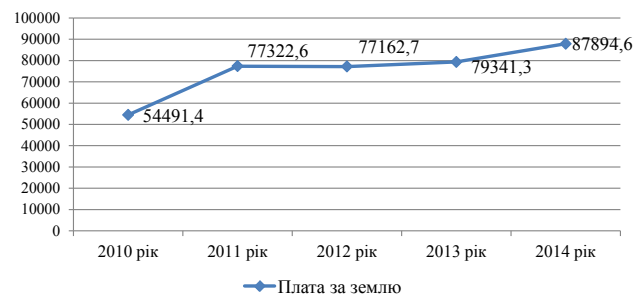

Рис. 3. Динаміка надходжень плати за землею до бюджету м. Вінниці, 2010–2014 рр., тис. грн

Надходження плати за землю стрімко зросли у 2011 році, порівняно із 2010 роком на 22831,2 тис. грн, надходження за 2012 рік склали 77162,695 тис. грн, що на 22851,965 тис. грн, або на 22,8 відсотки менше за показник уточненого плану звітної періоду. Невиконання планового показника пояснюється тим, що не відбулося оновлення нормативної грошової оцінки землі, яка була запланована у 2012 році. Порівняно з попереднім роком надходження зменши-

лись на 159,906 тис. грн, або на 0,2 відсотки за рахунок зменшення кількості укладених договорів оренди земельних ділянок. Надходження за 2013 рік склали 79341,344 тис. грн, що на 19861,292 тис. грн, або, на 20,0 відсотків менше за показник уточненого плану звітного періоду. Надходження за 2014 рік склали 87894,601 тис. грн, що на 1574,601 тис. грн, або на 1,8 відсотки більше за показник уточненого плану звітного періоду. Порівняно з попереднім роком надходження збільшилися на 8553,257 тис. грн, або на 10,8 відсотки, що пояснюється запровадженням з 01.01.2014 року нової нормативної грошової оцінки землі.

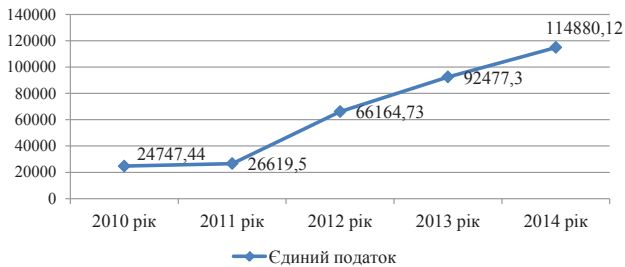

Рис. 4. Динаміка надходжень єдиного податку до бюджету м. Вінниці, 2010–2014 рр., тис. грн

Протягом 2010–2011 років надходження єдиного податку збільшується у незначній кількості. У 2012 році надходження становлять 66164,731 тис. грн., що на 2509,112 тис. грн, або на 3,9 відсотки більше від річного плану та на 39545,226 тис. грн, або у 2,5 рази більше за показник 2011 року. План, доведений Міністерством фінансів України на 2012 рік, перевищено на 37727,531 тис. грн, або у 2,3 рази. Збільшення надходжень пояснюється тим, що з 01.01.2012 року відрахування до міського бюджету складають 100% проти 43%.

За 2013 рік надходження становлять 92477,320 тис. грн, що на 6963,242 тис. грн, або на 8,1 відсотки більше від уточненого плану 2013 року. План, доведений Міністерством фінансів України на 2013 рік, перевищено на 29200,920 тис. грн, або у 1,5 рази. Порівняно з аналогічним періодом 2012 року надходження по єдиному податку збільшилися на 26312,589 тис. грн, або у 1,4 рази. Збільшення надходжень пов'язано з внесеними змінами до Податкового кодексу України, платники єдиного податку – фізичні особи поділені на IV групи, для I і II групи встановлена відповідна ставка до мінімальної заробітної плати, а для III та V груп базою оподаткування встановлено обсяг доходу, і передбачено відповідну ставку у розмірі 3% та 5% доходу, що є значно більшим а ніж максимальна ставка для фізичних осіб, яка діяла до прийняття змін до Податкового кодексу України.

За 2014 рік надходження становлять 114880,129 тис. грн, що на 1248,760 тис. грн, або на 1,1 відсотки більше від уточненого плану 2014 року.

План, доведений Міністерством фінансів України на 2014 рік, перевищено на 16663,029 тис. грн, або у 1,2 рази.

Порівняно з показником 2013 року надходження по єдиному податку збільшилися на 22402,809 тис. грн, або у 1,2 рази, що пов'язано з збільшенням кількості фізичних осіб – підприємців, які працюють на III групі, базою оподаткування для яких встановлено обсяг доходу, і передбачено відповідну ставку у розмірі 3% або 5% доходу.

Також збільшилася кількість фізичних та юридичних осіб, які працюють і для яких передбачено ставку 5% та 7% доходу, а саме:

Таблиця 6
Кількість працюючих на III, V та VI групах по м. Вінниці; осіб

Показник	Станом на 01.01.2014 р.	Станом на 01.01.2015	+/-
Кількість фізичних осіб – підприємців, які працюють на III-ій групі	4468	4794	326
Кількість фізичних осіб – підприємців, які працюють на V-ій групі	2	6	4
Кількість юридичних осіб, які працюють на VI-ій групі	3	9	3

Далі можна проаналізувати місцеві податки і збори, динаміка яких показана на рисунку 5. Із графіка видно, з кожним роком спостерігається позитивний приріст місцевих податків і зборів, вони є складовою частиною системи оподаткування держави. Частка надходжень місцевих податків і зборів є незначною у дохідній частині бюджету, проте згідно з останніми редакціями Бюджетного і Податкового кодексу, в Україні з 2016-го року вводиться податок на нерухомість, щодо ставок якого приймає рішення міська рада. Ці платежі повинні забезпечувати реальну фінансову автономію органів місцевого самоврядування і місцевих органів державної влади.

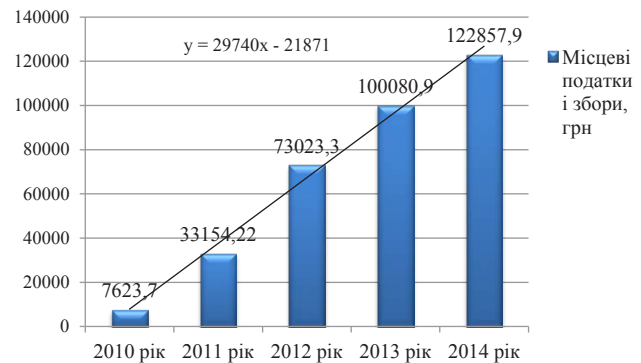

Рис. 5. Лінія тренду фактичних надходжень місцевих податків і зборів м. Вінниці

Підвищення ролі місцевих податків і зборів та збільшення частки доходів за їх рахунок є головним напрямком зміцнення місцевих бюджетів, розширення їх фінансової автономії. Ефективне використання інституту місцевих податків і зборів є важливим інструментом зміцнення усієї фінансової системи України [1, с. 27-30].

Висновки. Здійснивши аналіз бюджету м. Вінниці, можна зробити висновок про наявність проблеми самостійного формування і виконання бюджету, але доречно відзначити, що, незважаючи на низку проблем, в м. Вінниці, порівняно з іншими містами України, здійснення повноважень органів місцевої влади різниться своєю ефективністю та дієвістю.

Протягом 2010–2014 рр. бюджет міста мав збалансований характер. Доходи бюджету протягом даних років зростали, співвідношення планових і фактичних показників виконувалося майже на 100%, у 2014 році бюджет за доходами було виконано на 109%. У структурі доходів бюджету м. Вінниці спостерігається переважно надходження, що зараховуються до загального фонду (в середньому 85%). Проте у 2014 році частка доходів спеціального фонду становила

29,2%, дане зростання пояснюється зарахуванням єдиного податку до спеціального фонду та зростання власних надходжень бюджетних установ.

Найбільшу частку надходжень бюджету м. Вінниці становлять офіційні трансферти – в середньому протягом періоду 52% та податкові надходження – 43%. Податок на доходи фізичних осіб є основним доходним джерелом у власних і закріплених доходах бюджету. Найбільші підприємства, що забезпечують своєчасну виплату заробітної плати та не допускають заборгованості, відповідно своєчасно розраховуються з бюджетом, наповнюючи його за рахунок податку на доходи фізичних осіб.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Осадча І. Бюджетна політика держави на перехідних етапах: досвід індустріально розвинутих країн / І.М. Осадча //

Світова економіка і міжнар. відносини. – 2014. – № 8. – С. 23-34.

2. Пояснювальна записка до звіту про виконання бюджету м. Вінниці за 2012 рік: Департаменту фінансів Вінницької міської ради від 06.02.2013 р. № 10-00-012-5502 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vmr.gov.ua>.
3. Пояснювальна записка до звіту про виконання бюджету м. Вінниці за 2013 рік: Департаменту фінансів Вінницької міської ради від 08.02.2014 № 10-00-012-6189 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vmr.gov.ua>.
4. Пояснювальна записка до звіту про виконання бюджету м. Вінниці за 2014 рік: Департаменту фінансів Вінницької міської ради від 05.02.2015 р. № 10-00-012-4153 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vmr.gov.ua>.
5. Стратегія розвитку Вінниці – 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vmr.gov.ua>.
6. Чікіта І.Б. Ефективність формування коштів місцевих бюджетів в контексті трансфертної політики: матер. міжн. наук.-практ. конф. [Формування єдиного наукового простору Європи], (Тернопіль, 16-17 жовтня 2013 р.). – Тернопіль, 2013. – С. 109-110.

УДК 368.02

Горулев Д.А.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри страхування та управління ризиками

Санкт-Петербурзького державного економічного університета

Тринчук В.В.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансов

Київського національного торговельно-економічного університета

АНДЕРАЙТИНГ КАК ЗЕРКАЛО ПРОБЛЕМ УПРАВЛЕНИЯ РИСКАМИ

Статья посвящена исследованию термина «андеррайтинг» с позиций управления рисками в страховании. Проанализированы и обобщены существующие в экономической литературе подходы к трактовке сущности андеррайтинга в страховании. Систематизированы уровни андеррайтинга, функции, виды. Выяснена важность селекции рисков для обеспечения эффективности андеррайтинга и выработки соответствующей андеррайтинговой политики. Подчеркнута необходимость анализа факторов влияющих на андеррайтинговую политику страховой компании. Построена модель андеррайтинговой политики страховщика.

Ключевые слова: андеррайтинг, виды и функции андеррайтинга, информационная асимметрия, уровни андеррайтинга, модель андеррайтинговой политики.

Горульов Д.О., Тринчук В.В. АНДЕРАЙТИНГ ЯК ДЗЕРКАЛО ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Стаття присвячена дослідженню терміна «андеррайтинг» з позицій управління ризиками у страхуванні. Проаналізовано та узагальнено існуючі в економічній літературі підходи до трактування сутності андеррайтингу у страхуванні. Систематизовано рівні андеррайтингу, функції, види. З'ясовано важливість селекції ризиків для забезпечення ефективності андеррайтингу та розробки відповідної андеррайтингової політики. Підкреслена необхідність проведення аналізу факторів, що впливають на андеррайтингову політику страхової компанії. Побудовано модель андеррайтингової політики страховика.

Ключові слова: андеррайтинг, види і функції андеррайтингу, інформаційна асиметрія, рівні андеррайтингу, модель андеррайтингової політики.

Горулев D.O., Trynchuk V.V. UNDERWRITING PROBLEMS AS A MIRROR OF RISK MANAGEMENT

The article investigates the term «underwriting» from the standpoint of risk management in insurance. Analyzed and summarized existing economic literature approaches to the interpretation of the essence of insurance underwriting. Systematized levels of underwriting, its functions, types. It clarified the importance of the selection of risks to the effectiveness of underwriting and developing appropriate underwriting policy. They stressed the need to analyze the factors affecting to the insurance company underwriting the policy. Have modelled of the underwriting policy of the insurer.

Keywords: underwriting, types and functions of underwriting, information asymmetry, levels of underwriting, underwriting policy model.

Постановка проблеми. Развитие и усложнение мирохозяйственных связей влечет кумуляцию рисков перерывов в производстве в результате экономических, организационных и структурных проблем у одного из субъектов, основанной на более сложной интеграции и кооперации вызванной разделением труда и производственной специализацией как территорий, так и отдельных хозяйствующих

субъектов. Это порождает необходимость более системного анализа как самих рисков, традиционно присущих хозяйственной деятельности, в т.ч. и новых кумулятивных рисков, так и инструментов работы с ними, включая обоснованность решений по формам финансирования риска и управлению ими на всех уровнях его возникновения и потенциальной реализации.